

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

**Täiskasvanuhariduse valdkonna statistika
põhinäitajad
Triin Savisto**

Täiskasvanuhariduse valdkonna statistika põhinäitajad

Autor: Triin Savisto

Viitamine: Savisto, T. (2020). Täiskasvanuhariduse valdkonna statistika põhinäitajad.
Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Haridus- ja Teadusministeerium

Munga 18, Tartu 50088, Eesti

E-post: hm@hm.ee

© autor ning Haridus- ja Teadusministeerium, 2020

Tellijä ja väljaandja: Haridus- ja Teadusministeerium

Keeleline toimetamine: Inga Kukk / Haridus- ja Teadusministeerium

Kujundus: Kadi Serbak

Kaanepilt: Karolina Grabowska, Pexels

Sisukord

Sissejuhatus	4
Täiskasvanute haridustase	6
Eesti elanikkonna omandatud haridus.....	6
Erialase hariduseta täiskasvanud maakonniti.....	9
Madala haridustasemega täiskasvanud	10
Elukestvas õppes osalemine	11
Täiskasvanud õppijad tasemeõppes	18
Täiskasvanud õppija kõrghariduses	19
Täiskasvanud õppija kutsehariduses	20
Täiskasvanud õppija üldhariduses.....	23
Kasutatud kirjandus	25
Lisad.....	26
Lisa 1	26
Lisa 2. Kasutatud mõisted.....	27

Sissejuhatus

Täiskasvanuharidus on organiseeritud õppetegevus teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamiseks ning nende säilitamiseks või täiendamiseks. Õppimine võib toimuda mis tahes tasemel või meetodil. Samuti võib see asendada või olla jätkuks esmasele haridusele, mis omandatakse üldharidus-, kutse- või kõrgkoolis¹. Täiskasvanute koolitus jaguneb tasemeõppeks ja täienduskoolituseks.

Täiskasvanuharidust koordineerib Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakond ning täiskasvanuhariduse valdkonna arengusuundi seatakse täiskasvanuhariduse programmi abil. Täiskasvanuhariduse programmi eesmärk on motiveerida täiskasvanuid õppima ning luua kvaliteetsed ja paindlikud ning tööturu arenguvajadusi arvestavad õppimisvõimalused. Miks on aga oluline, et täiskasvanud omandaksid eri- või kutsealase hariduse ning oma teadmisi-oskusi elu jooksul täiendaksid? Lühidalt öeldes on täiskasvanuharidus vajalik, et inimesed saaksid oma teadmisi ja oskusi uuendada, ennast arendada ning seeläbi muutuva maailmaga paremini kohaneda. Ühelt poolt on täiskasvanuharidus seega vajalik indiviidi arengu, teisalt ühiskonna kui terviku arengu jaoks. Seda ilmestab hästi elukestva õppe strateegia 2020 üldeesmärk: kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus.

Rõõmustav on tõdeda, et elukestva õppe strateegias elukestvate õppele seatud sihid on tänaseks täidetud – 25–64-aastaste täiskasvanute osalus elukestvas õppes on aastate vältel pidevalt tõusnud. 2019. aastal ületas elukestvas õppes osalemise määr esmakordselt 20% piiri ja ulatus 20,2 protsendini. Eurostati andmetel on Eesti selle näitajaga Euroopas 6. kohal (EL liikmesriikide seas 4. kohal). Kümnekond aastat tagasi oli Eesti elukestvas õppes osalemise näitaja alla 10 protsendi ja viis aastat tagasi ligikaudu 12 protsenti. Riik töötab selle nimel, et järjest enam inimesi osaleks elukestvas õppes. Kasvutrendi jätkumiseks on ka edaspidi vaja tagada täiskasvanute ligipääs nii tasemeõppele kui täiendusõppekursustele.

Täiskasvanuharidusega seotud sihte on seatud ka haridusvaldkonna arengukavas 2021–2035: suurendada eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute osakaalu 80%-ni ning elukestvas õppes osalemist 25%-ni. Et seatud sihid oleksid saavutatavad, luuakse ja võetakse kasutusele mitmeid meetmeid. Näiteks luuakse tingimused, mis võimaldavad õppijatel sujuvalt ja paindlikult liikuda haridustasemete ja -liikide vahel ning tööturule; luuakse terviklik lahendus mitteformaal- ja informaalõppe arvestamiseks formaalõppes,

¹ Loe rohkem Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehelt <https://www.hm.ee/et/eesmargid-tegevused/taiskasvanuharidus>

et tasemeõppe õppekavade täitmisel saaks senisest suuremal määral arvestada mitmesugustes keskkondades õpitud; luuakse täiendavad meetmed nii katkestamise ennetamiseks kui ka katkestanute, sh madala haridustasemega inimeste tagasitoomiseks formaalõppesse; parandatakse tingimusi ja võimalusi täiskasvanute pidevaks enesearendamiseks, sh töötatakse välja ja rakendatakse kombineeritud rahastamismudel, mis hõlmab eri osaliste vastutust; luuakse madalama oskus- ja haridustasemega täiskasvanutele võimalused õpiharjumuste kujundamiseks ja enesearendamiseks, sh digitaalseks kaasatuseks; tagatakse info kättesaadavus ja tugi täiskasvanute osalemiseks elukestvas õppes jne².

Käesolev ülevaade käsitleb täiskasvanute teadmiste ja oskuste omandamist nii tasemeõppes kui ka täienduskoolituses. Kuna täiskasvanuea vanusepiire ei ole üheselt paika pandud, loeme teatud juhtudel (peamiselt omandatud hariduse vaates) täiskasvanuks 25–64-aastaseid inimesi. Tasemehariduses oleme kokku leppinud, et täiskasvanuna käsitame kõrgharidusõppes 30-aastaseid ja vanemaid ning kutsehariduses 25-aastaseid ja vanemaid inimesi. Mittestatsionaarses üldharidusõppes ei ole täiskasvanud õppija vanusepiire määratletud.

Käesolevasse ülevaatesse on koondatud Eesti täiskasvanuharidust iseloomustavad põhilised statistilised näitajad perioodist 2009–2019. Ülevaade on jagatud kolmeks osaks. Esimeses osas on esitatud Eesti elanikkonna haridustaset puudutavad statistilised näitajad vanuserühmade, soo ja maakondade lõikes. Teine osa keskendub elukestva õppega seotud näitajatele (Eesti võrdluses teiste liikmesriikidega; Eesti andmed piirkonna, kvartalite, soo, vanusegrupi ja rahvuse lõikes). Kolmandas osas on esile toodud mõned andmed täiskasvanud õppijate arvudest ja osakaalust üld-, kutse- ja kõrghariduses. Peamisteks andmeallikateks on Eesti hariduse infosüsteem (EHIS), Eesti Statistikaameti läbiviidav Eesti tööjõu-uuring ja Eurostati koondatav rahvusvaheline statistika. Mitmel juhul on allikana kasutatud Haridus- ja Teadusministeeriumi valdkondade 2019. a arengukavade täitmise analüüsi³.

2 Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035

https://www.hm.ee/sites/default/files/haridusvaldkonna_arengukava_2021-2035_10.07.2020.pdf

3 HTM (2020). Haridus- ja Teadusministeeriumi arengukavade ja programmide 2019. aasta täitmise analüüs. Tartu: HTM.

Täiskasvanute haridustase

Eesti elanikkonna omandatud haridus

Kuigi rahvastiku haridustaseme mõttes on Eesti Euroopa riikide seas üks tippudest⁴ ning eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25–64-aastased) osakaal on aasta-aastalt vähehaaval kahanenud, on erialase hariduseta inimeste arv siiski kõrge (2019. aastal ca 194 000, vt TABEL 1).

Tabel 1. Elanikkonna (vanuses 25–64) omandatud haridus, 2009–2019 (tuhandetes)⁵

25–64	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Erialase hariduseta	230	227,5	221,9	215,3	209,6	211,4	207,6	205,3	205,2	193,9	194
Kutseharidusega	301,4	309,7	296,2	298,5	297,3	289,6	289,3	284,5	273,8	272,4	273,1
Kõrgharidusega	184,4	181,5	202,2	205,8	212,3	218,1	222	229,9	238,6	252,5	252,5
Kokku	715,8	718,7	720,4	719,7	719,1	719	718,9	719,7	717,6	718,8	719,6

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

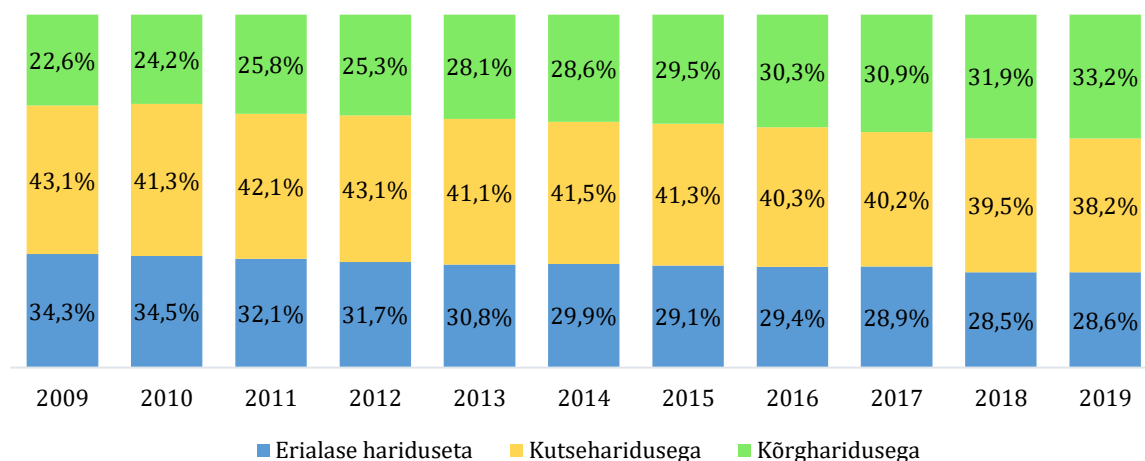
Eesmärk vähendada eri- ja kutsealase hariduseta inimeste osakaalu on oluline, kuna hariduse omandamine aitab tööturule pääseda ning loob eeldused enesearendamiseks ka edaspidi⁶. Eriti haavatavad on põhi- või keskhariduseta inimesed, sest võrreldes kõigi 25–64-aastastega on nende töötuse määr suurim ja tööjõus osalemise määr madalaim⁷.

⁴ Eurostati andmete põhjal on Eestis 2018. aastal ISCED 3–8 taseme haridusega 25–64-aastaste osakaal 89,2%, Euroopa Liidu (28 riiki) keskmine on 78,1%.

⁵ Siin ja edasi on Statistikaameti 2009.–2015. aasta andmed ISCED2011 haridustasemetega järgi ümber arvutatud 21.02.2017.

⁶ HTM (2020). Haridus- ja Teadusministeeriumi arengukavade ja programmide 2019. aasta täitmise analüüs. Tartu: HTM.

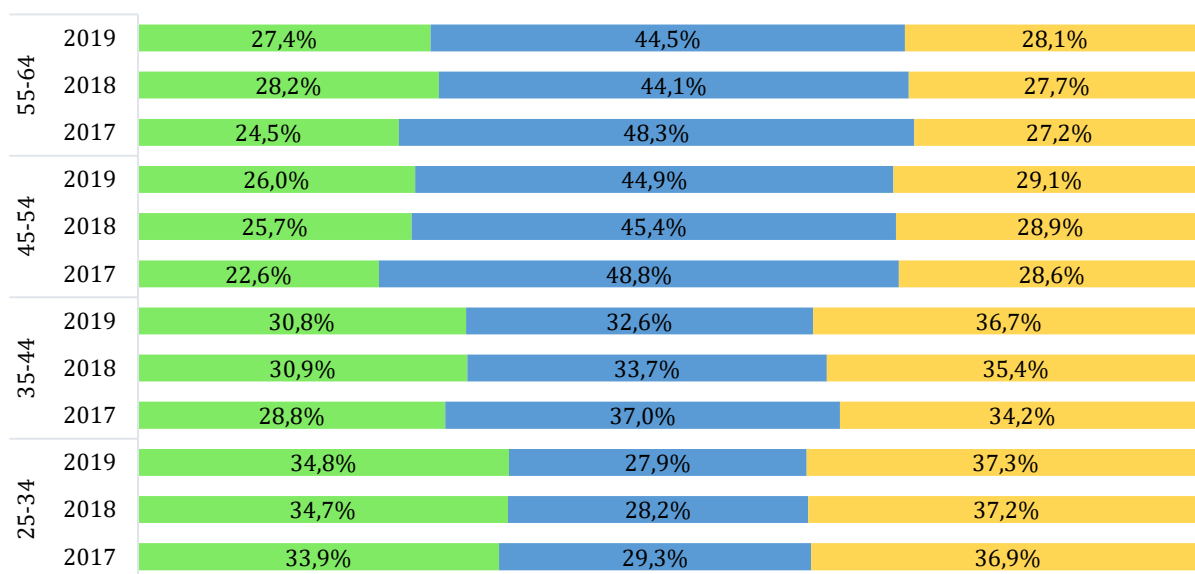
⁷ 2019. aastal oli 25–64-aastaste keskhariduseta inimeste töötuse määr 7,8% (vrd 4,0% kõigil) ja tööjõus osalemise määr 67,7% (vrd 84,7%).

Joonis 1. Elanikkond (vanuses 25–64) omandatud hariduse järgi aastatel 2009–2019

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

Muret tekitab erialase hariduseta inimeste mõnevõrra kõrgem osakaal nooremates vanusegruppides: 25–34-aastaste seas on küll ülekaalus kõrgharidusega inimesed, ent pea sama suure osa moodustavad erialase hariduseta täiskasvanud (Joonis 2, Tabel 2).

	25-34			35-44			45-54			55-64		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Erialase hariduseta	63891	65121	64121	51391	55283	55743	38623	43982	44821	41981	48584	47338
Kutseharidusega	55204	52857	51506	65976	60361	59007	83295	77807	77370	82976	75953	76788
Kõrgharidusega	69569	69739	68756	60896	63387	66518	48928	49536	50263	46731	47729	48467

Joonis 2. Elanikkond (vanuses 25–64) omandatud hariduse järgi aastatel 2017–2019 vanusegrupiti (arv ja %)

Allikas: Statistikaamet

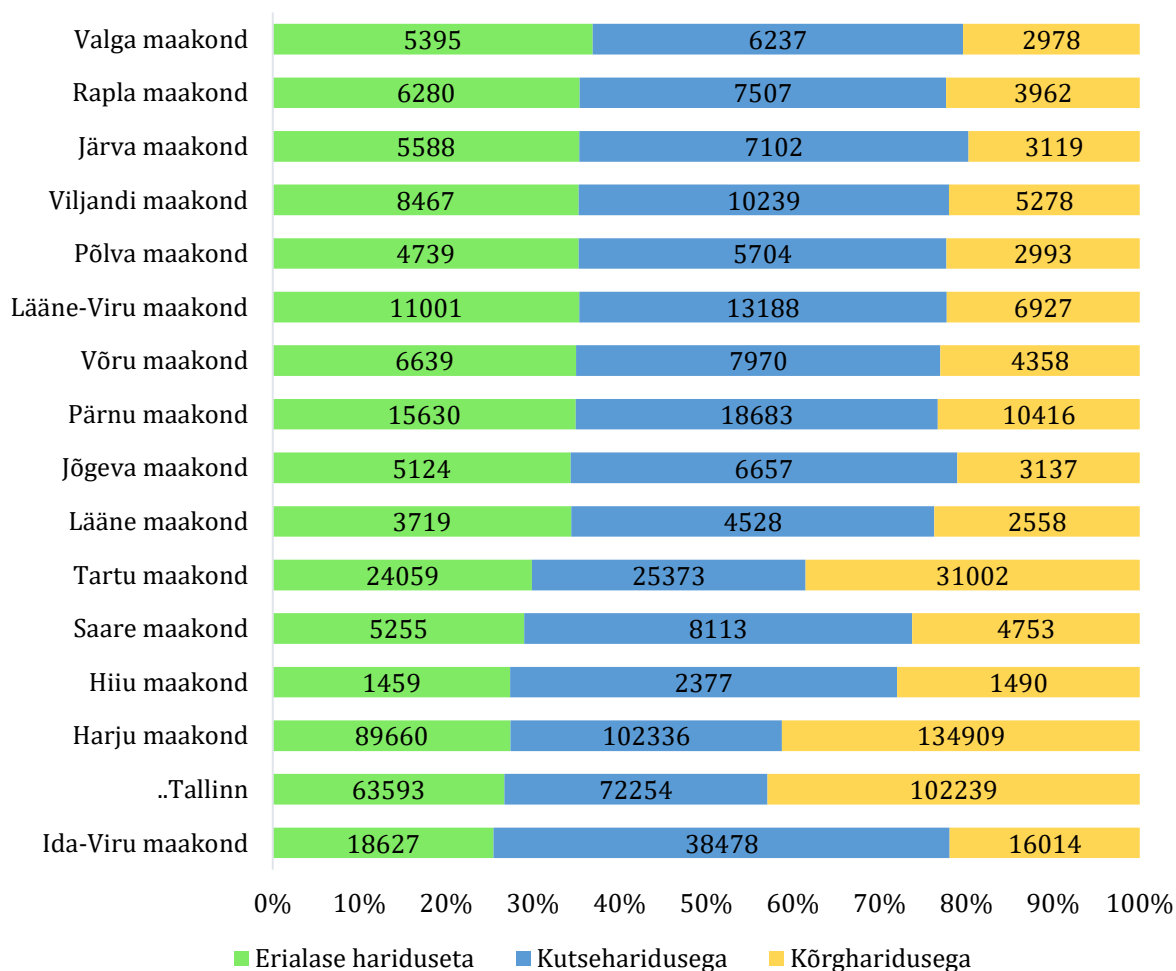
Tabel 2. Elanikkonna (vanuses 25–64) haridustase aastatel 2013–2019 (arv tuhandetes)

25–64	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kokku	719,1	719	718,9	719,7	717,6	718,8	719,6
Esimese taseme haridus või madalam	90,2	85,5	82,3	79,9	81,2	77,7	71,6
..põhiharidus (põhikooli 6 klassi) või madalam	6,5	5,5	5,6	6	5,6	4,9	4,3
..põhiharidus (põhikooli 9 klassi)	58,8	56,5	57,3	53,7	56,0	54,7	51,8
..põhihariduse nõudeta kutseharidus, kutseharidus põhihariduse baasil	24,9	23,6	19,4	20,2	19,7	18,2	15,5
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus	360,4	363,9	363,2	360,9	351,8	345,4	350,4
..üldkeskharidus	144,3	149,4	144,7	145,6	143,6	134,3	137,9
..kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil	159,4	154,3	157,3	155,4	144,7	146,6	143,8
..kutsekeskharidus keskhariduse baasil	56,7	60,2	61,2	59,9	63,4	64,5	68,6
Kolmanda taseme haridus	268,5	269,6	273,4	279	284,6	295,6	297,7
..keskeriharidus keskhariduse baasil	56,3	51,5	51,4	49	46,0	43,1	45,2
..kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad	212,3	218,1	222	229,9	238,6	252,5	252,5
....bakalaureus	..	70,5	73,6	78,4	87,8	94,0	95,6
....magister, doktor	..	147,6	148,4	151,5	150,8	158,5	156,9

Märkused: *Erialase hariduse*ta = põhiharidus (põhikooli 6 klassi)* või madalam + põhiharidus (põhikooli 9 klassi)* + üldkeskharidus. *Kutseharidus* = põhihariduse nõudeta kutseharidus, kutseharidus põhihariduse baasil + kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil + kutsekeskharidus keskhariduse baasil + keskeriharidus keskhariduse baasil. *Kõrgharidus* = kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad (bakalaureus või sellega võrdsustatud haridus, magister või sellega võrdsustatud haridus, doktor või sellega võrdsustatud haridus).

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

Erialase hariduseta täiskasvanud maakonniti

Joonis 3. Elanikkond (vanuses 25–64) omandatud hariduse järgi maakonniti (arv ja %)

Allikas: Statistikaamet

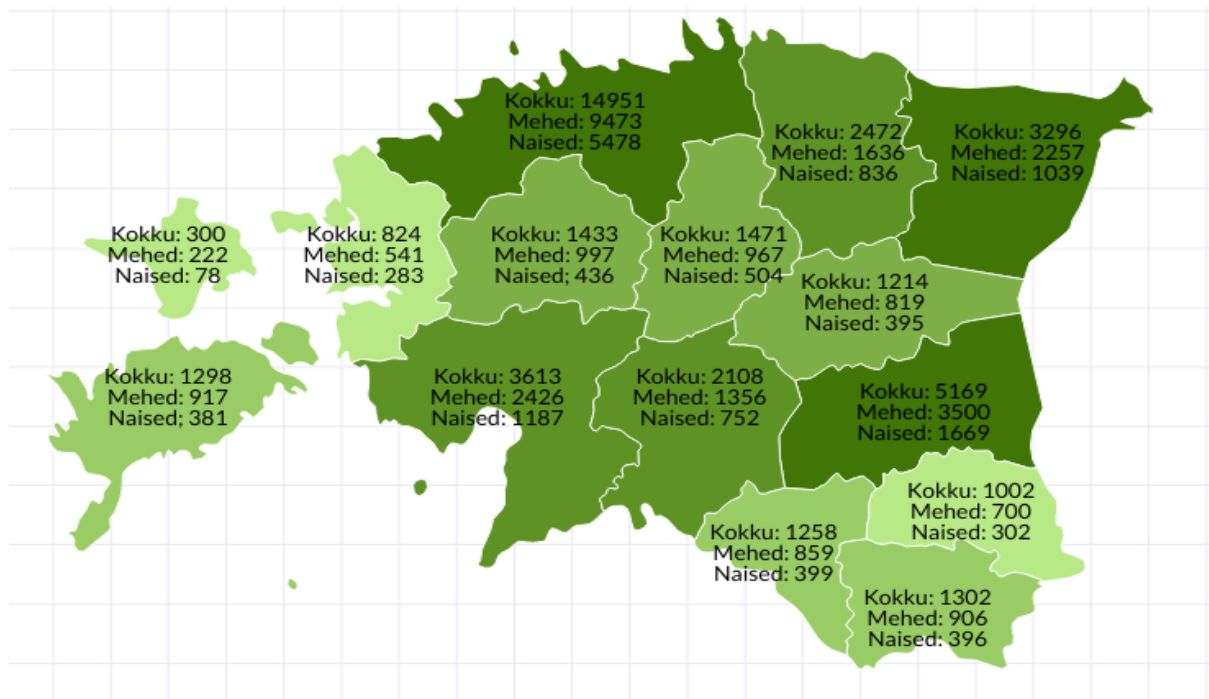
Madala haridustasemega täiskasvanud

Madala ehk esimese taseme haridusega täiskasvanutena käsitatakse neid inimesi, kes ei ole omandanud keskharidust. Keskhariduseta täiskasvanute (25–64-aastased) osakaal ja arv on viimastel aastatel järjepidevalt vähenenud (2019. aastal 9,9%, ca 83 000), ent muret tekitab madala haridustasemega inimeste suur osakaal nooremates vanuserühmades (TABEL 3).

Tabel 3. Keskhariduseta inimeste arv ja osakaal maakonniti 2019. aastal

Maakond	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64
Harju	4775	5155	5597	5267	4543	2152	1175	909	1479
	16,1%	12,1%	10,9%	10,9%	10,0%	5,3%	3,4%	2,5%	4,3%
Hiiu	108	111	111	98	135	112	74	72	107
	21,8%	17,1%	16,9%	18,2%	22,5%	15,1%	10,6%	9,3%	15,5%
Ida-Viru	1059	1067	1371	1257	936	525	227	249	527
	22,1%	17,3%	16,5%	15,4%	10,7%	5,5%	2,5%	2,1%	4,4%
Jõgeva	398	399	432	381	430	355	258	176	279
	25,5%	20,4%	25,2%	26,6%	26,6%	17,8%	12,2%	8,3%	13,6%
Järva	465	526	500	500	540	370	246	207	352
	32,2%	28,0%	25,8%	29,1%	30,5%	18,5%	12,0%	8,7%	16,1%
Lääne	251	296	288	280	395	263	167	128	213
	27,8%	22,9%	22,4%	24,1%	32,5%	18,5%	11,3%	8,4%	13,8%
Lääne-Viru	792	847	923	911	1054	725	429	375	536
	27,8%	23,4%	24,5%	25,8%	29,1%	17,0%	10,7%	8,7%	12,7%
Põlva	277	325	417	401	409	310	182	153	244
	21,8%	20,2%	25,1%	26,6%	28,1%	17,8%	10,3%	7,9%	13,2%
Pärnu	1051	1306	1326	1208	1199	819	475	356	495
	25,9%	24,1%	23,5%	23,0%	22,8%	13,5%	8,2%	5,8%	8,8%
Rapla	417	521	512	556	597	440	284	213	270
	26,5%	24,4%	23,5%	25,8%	26,7%	18,5%	12,4%	9,3%	12,4%
Saare	365	459	523	420	452	314	218	252	342
	23,0%	19,7%	22,0%	21,8%	23,5%	12,9%	8,5%	9,6%	16,4%
Tartu	1625	1810	1957	1690	1611	1082	620	459	680
	18,9%	16,1%	16,6%	15,1%	15,8%	10,4%	6,7%	5,2%	8,2%
Valga	393	433	414	402	459	279	187	156	201
	26,1%	24,5%	24,7%	27,5%	25,4%	13,5%	9,5%	7,4%	10,1%
Viljandi	653	749	795	750	814	547	317	299	397
	27,5%	24,2%	26,0%	28,8%	30,8%	17,5%	10,4%	9,0%	12,3%
Võru	391	496	474	446	487	361	219	180	246
	20,1%	20,1%	20,9%	22,8%	23,0%	14,2%	8,5%	6,5%	10,1%
Kokku	13029	14506	15661	14600	14089	8673	5084	4195	6377
	20,1%	16,5%	15,7%	15,7%	15,5%	9,5%	6,1%	4,7%	7,5%

Allikas: Statistikaamet

Joonis 4. Põhihariduse või madalama haridustasemega 20–34-aastaste jaotus maakonna ja soo järgi 2019. aastal

Allikas: Statistikaamet

Elukestvas õppes osalemine

Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr on 2019. aastal tõusnud kõigi aegade kõrgeimale tasemele. Eesti tööjõu-uuringu⁸ andmete kohaselt osales eelmisel aastal täiskasvanute õppes 20,1 protsenti 25–64-aastastest elanikest, mida on 0,4 protsendi võrra rohkem kui 2018. ja 2,9 protsendi võrra rohkem kui 2017. aastal. Sellega on Eesti Euroopa Liidu riikide seas Põhjamaade järel neljandal kohal (TABEL 4). Euroopa riike võrreldes lähtume Eurostati andmetest ning metoodikaerinevuste tõttu erineb koguosalus ca 0,1% võrra Statistikaameti (Eesti tööjõu-uuringu) andmetest. Statistikaameti andmed on kogurahvastiku kohta, Eurostati metoodikale vastavates arvutustes on välja jäetud ajateenijad ja teised institutsioonides viibijad⁹.

⁸ Statistikaameti tööjõu-uuringuga hinnatakse Eesti tööturu olukorda. Kogutud andmeid kasutatakse majanduse ja tööturu olukorra jälgimiseks ja riiklike poliitikate mõju hindamiseks.

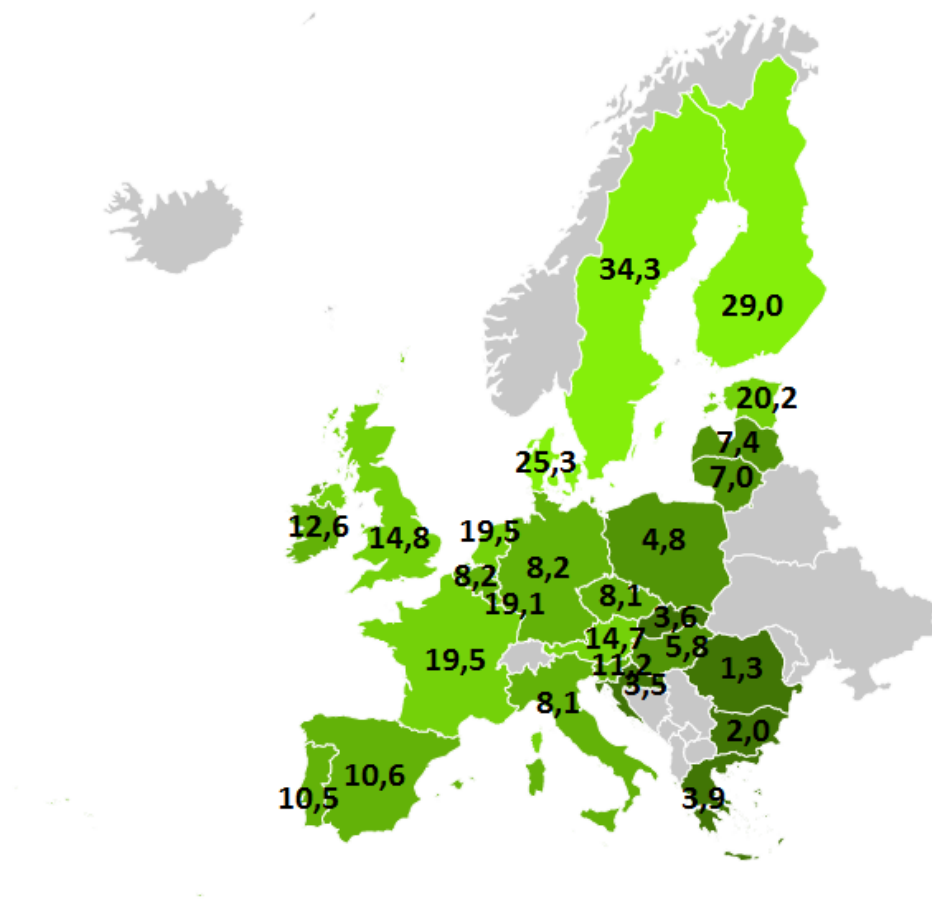
⁹ Eurostati definitsiooni kohaselt kuuluvad institutsionaalsesse leibkonda ka nt kinnipidamisasutustes, tervishoiuasutustes ja vanadekodudes viibivad inimesed.

Tabel 4. Euroopa Liidu liikmesriikide 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul 2009.–2019. aastal, (%)

Riik	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 vs 2018
Rootsi	22,5	24,7	25,3	27	28,4	29,2	29,4	29,6	30,4	31,4	34,3	↗
Soome	22,1	23	23,8	24,5	24,9	25,1	25,4	26,4	27,4	28,5	29	↗
Taani	31,4	32,7	32,3	31,6	31,5	31,9	31,5	28	26,9	23,5	25,3	↗
Eesti	10,5	11	11,9	12,8	12,6	11,6	12,4	15,7	17,2	19,7	20,2	↗
Prantsusmaa	5,7	5	5,5	5,7	17,8	18,4	18,6	18,9	18,7	18,6	19,5	↗
Holland	17,1	17	17,1	16,9	17,9	18,3	18,9	18,8	19,1	19,1	19,5	↗
Luksemburg	13,8	13,5	13,9	14,2	14,6	14,5	18	16,8	17,2	18	19,1	↗
Austria	13,9	13,8	13,5	14,2	14,1	14,3	14,4	14,9	15,8	15,1	14,7	↘
Iirimaa	6,6	7,1	7,2	7,5	7,6	7	6,5	6,5	9	12,5	12,6	↗
Malta	6,2	6,2	6,6	7,2	7,7	7,7	7,4	7,8	10,6	10,9	12	↗
Sloveenia	14,8	16,4	16	13,8	12,5	12,1	11,9	11,6	12	11,4	11,2	↘
EL (praegune koosseis)	7,9	7,8	8,1	8,2	9,9	10,1	10,1	10,3	10,4	10,6	10,8	↗
Hispaania	10,8	11,2	11,2	11,2	11,4	10,1	9,9	9,4	9,9	10,5	10,6	↗
Portugal	6,4	5,7	11,5	10,5	9,7	9,6	9,7	9,6	9,8	10,3	10,5	↗
Belgia	7,1	7,4	7,4	6,9	6,9	7,4	6,9	7	8,5	8,5	8,2	↘
Saksamaa	8	7,8	7,9	7,9	7,9	8	8,1	8,5	8,4	8,2	8,2	→
Tšehhi	7,1	7,8	11,6	11,1	10	9,6	8,5	8,8	9,8	8,5	8,1	↘
Itaalia	6	6,2	5,7	6,6	6,2	8,1	7,3	8,3	7,9	8,1	8,1	→
Läti	5,6	5,4	5,4	7,2	6,8	5,6	5,7	7,3	7,5	6,7	7,4	↗
Leedu	4,6	4,4	6	5,4	5,9	5,1	5,8	6	5,9	6,6	7	↗
Küpros	8,3	8,1	7,8	7,7	7,2	7,1	7,5	6,9	6,9	6,7	5,9	↘
Ungari	3	3	3	2,9	3,2	3,3	7,1	6,3	6,2	6	5,8	↘
Poola	4,7	5,2	4,4	4,5	4,3	4	3,5	3,7	4	5,7	4,8	↘
Kreeka	3,5	3,3	2,8	3,3	3,2	3,2	3,3	4	4,5	4,5	3,9	↘
Slovakkia	3,1	3,1	4,1	3,2	3,1	3,1	3,1	2,9	3,4	4	3,6	↘
Horvaatia	3	3	3,1	3,3	3,1	2,8	3,1	3	2,3	2,9	3,5	↗
Bulgaaria	1,6	1,6	1,6	1,7	2	2,1	2	2,2	2,3	2,5	2	↘
Rumeenia	1,8	1,4	1,6	1,4	2	1,5	1,3	1,2	1,1	0,9	1,3	↗

Allikas: Eurostat

Madala haridustasemega täiskasvanute osalus elukestvas õppes on nii Eestis kui ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides olnud oluliselt madalam kui osalus tervikuna ning kõige kiiremini kasvab kolmanda haridustasemega täiskasvanute osalemine õppes.

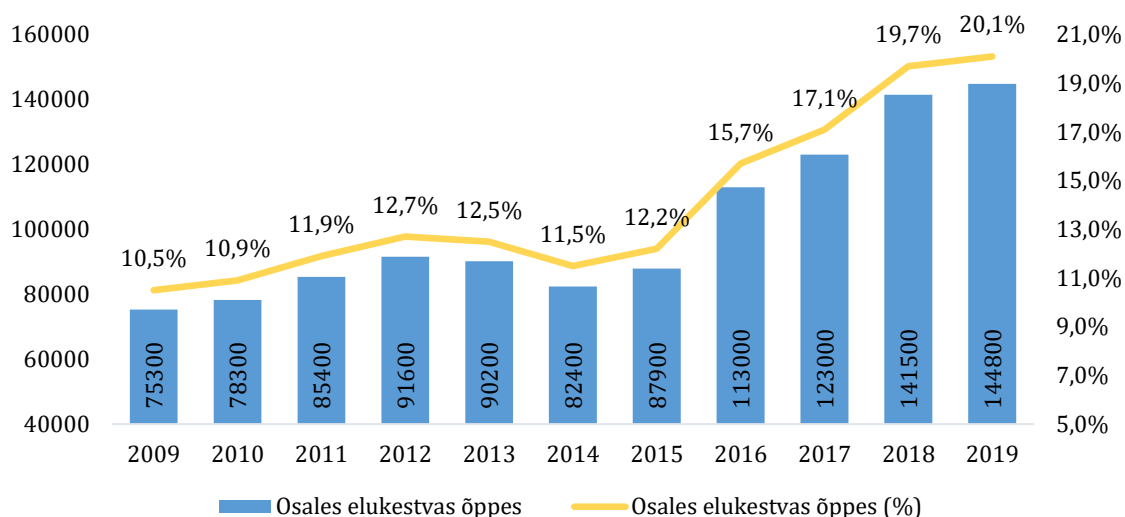

Joonis 5. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul 2019. aastal, (%)

Allikas: Eurostat

Viimastel aastatel on madala haridustasemega (põhiharidus ja madalam) elanike järjest aktiivsem osalemine õppes siiski positiivsena silma paistnud – kui veel 2010. aastal oli selle sihtrühma osalus 2%, siis 2019. aastal ligi viis korda kõrgem (9,2%) ning kasvas eelmise aastaga võrreldes 1,8 protsendipunkti võrra (vaata ka [LISA 1](#)).

Kokku osales 2019. aastal elukestvas õppes viiendik 25–64-aastastest Eesti elanikest ehk ligikaudu 145 000 inimest ([Joonis 6](#)). Elukestvas õppes osalemise määr on aastate jooksul kasvanud eelkõige mitteformaalõppes osalemise arvel, ent järjest enam leiavad täiskasvanud õppijad (tagasi)tee ka tasemeharidusse.

Joonis 6. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul 2009–2019, (arv ja osakaal)

Märkus: Siin on kasutatud Statistikaameti meetodikat, mis erineb EUROSTATi omast, mistõttu on koguosalus Eestis 0,1 protsendi võrra erinev. Statistikaameti andmed on kogurahvastiku kohta, EUROSTATi meetodikale vastavates arvutustes on välja jäetud ajateenijad ja teised institutsioonides viibijad¹⁰.

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

Elukestvas õppes osalemine erineb piirkonniti – õppes osalemine on aastate jooksul olnud kõrgem Põhja-Eestis (sh Tallinnas) ja Tartus ning madalam Kirde-Eestis. Ida-Virumaa osalusmäär 2019. aastal on võrreldes kümne aasta taguse ajaga kasvanud aga rohkem kui Eestis tervikuna (TABEL 5).

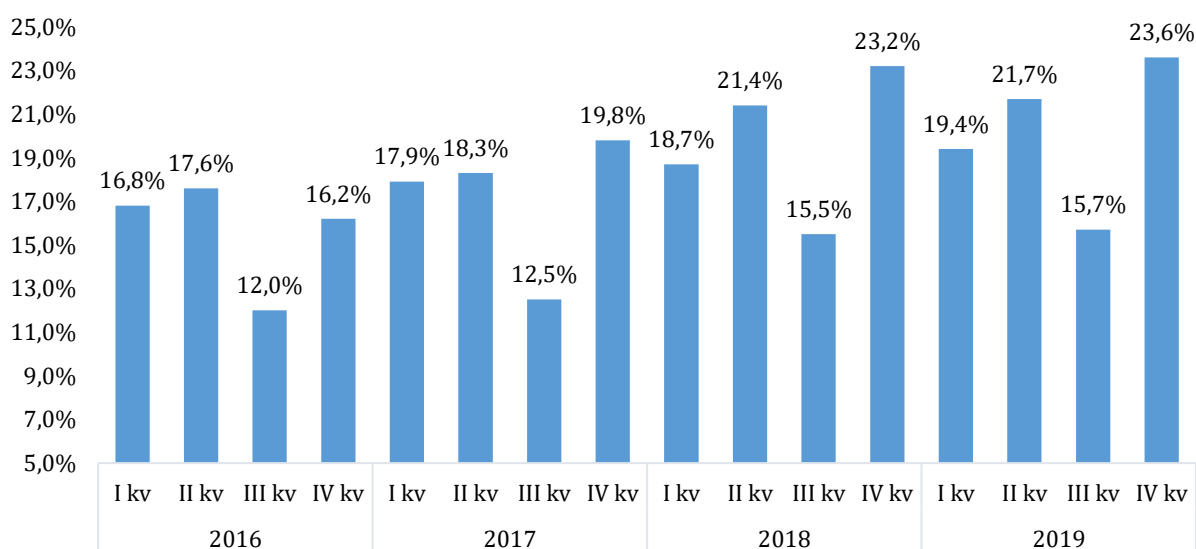
Tabel 5. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul piirkonniti, 2009–2019 (%)

Piirkond	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kasv 2009-2019
Kogu Eesti	10,5	10,9	11,9	12,7	12,5	11,5	12,2	15,7	17,1	19,7	20,1	9,6
Põhja-Eesti	14,4	15,2	15,4	16	17	14,9	15,2	18	20,4	23,6	23,4	9,0
..Tallinn	15,8	16,5	16,4	17,3	18,9	16,5	17,8	20	21,8	24,5	24,5	8,7
Kesk-Eesti	8,3	7,3	8	8,8	10,1	6,9	7,2	12	13,9	14,0	15,3	7,0
Kirde-Eesti	6,1	7,7	8,7	7,9	5,5	5,7	4,8	7,3	8,3	12,0	16,1	10,0
Lääne-Eesti	8,3	9,3	9,5	10	7,9	8,8	11	16,4	16,6	16,3	16,3	8,0
Lõuna-Eesti	8	7,1	9,6	11,7	10,6	10,6	12,7	16,5	16,4	19,3	18,9	10,9
..Tartu linn	14,4	11	16,8	21,4	16,9	18,1	20,9	25,8	24,4	30,4	28,6	14,2

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

¹⁰ Eurostati definitsiooni kohaselt kuuluvad institutsionaalsesse leibkonda ka nt kinnipidamisasutustes, tervishoiuasutustes ja vanadekodudes viibivad inimesed.

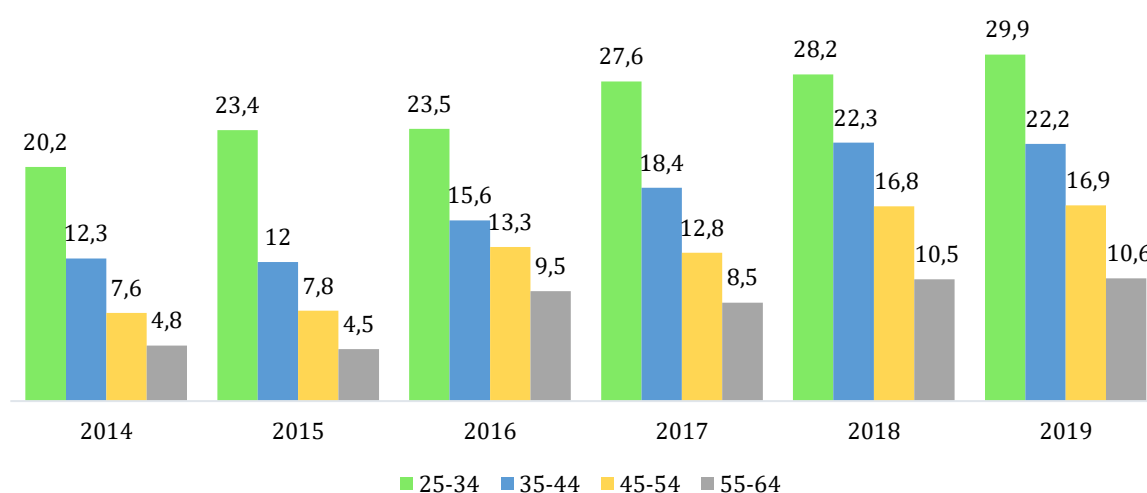
Tavapäraselt on elukestvas õppes osalemine kõrgem II ja IV kvartalis. 2019. aastal oli osalusmäär IV kvartalis rekordiliselt kõrge – 23,6% (Joonis 7).

Joonis 7. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul kvartalite kaupa, 2016–2019 (%)

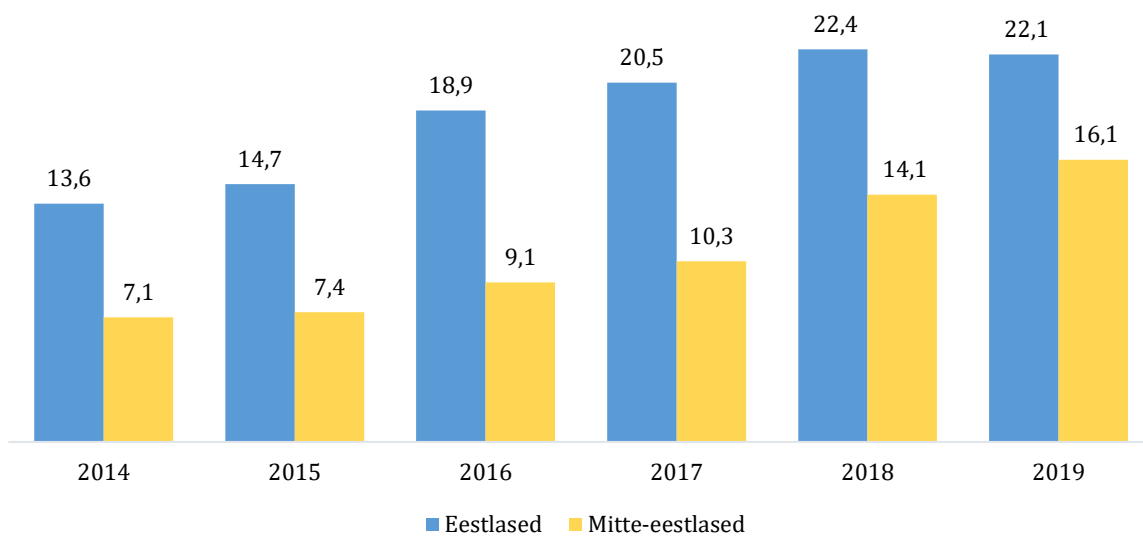
Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

Lisaks piirkondlikele erinevustele erineb õppes osalemine ka vanusegrupist, rahvusest ja soost tulenevalt. Kõige enam koolitavad end 25–34-aastased – 2019. aastal osales ca 30% selle vanusegrupi inimestest koolitusel või tasemehariduses. 55–64-aastaste seas oli osalusprotsent ligi kolm korda madalam, 10,6%. Vanemaealiste elukestvas õppes osalemine on aastate jooksul ka kõige aeglasemalt kasvanud (Joonis 8).

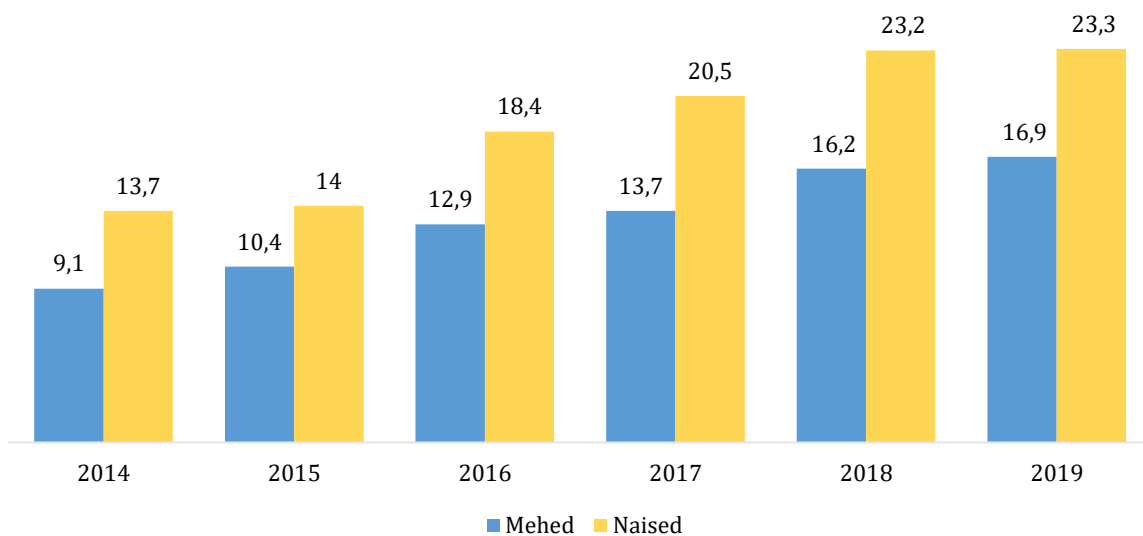
Joonis 8. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul vanusegrupiti, 2014–2019 (%)

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

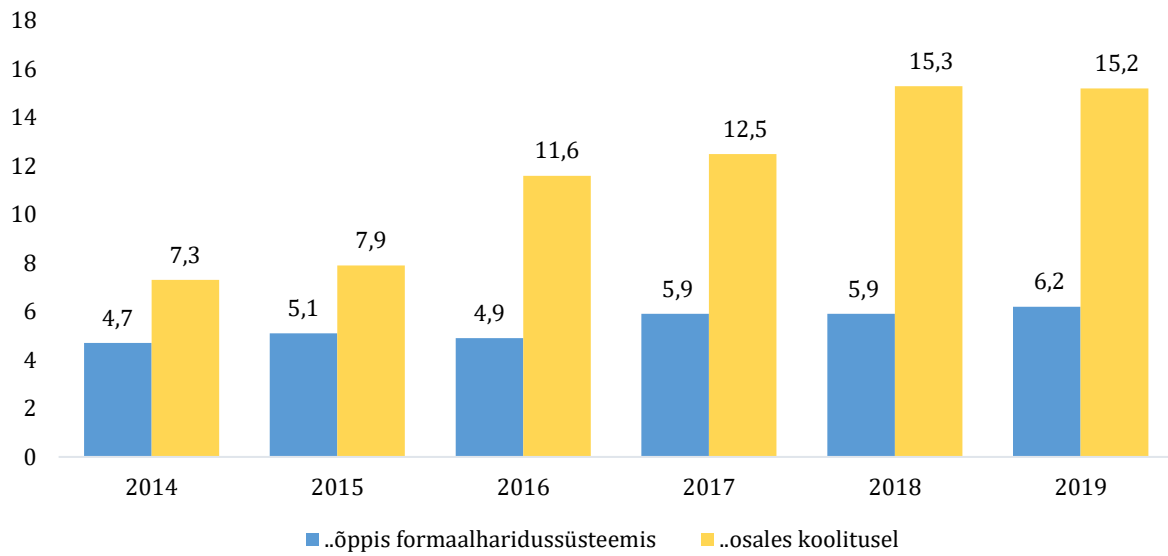
Joonis 9. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul rahvusesti, 2014–2019 (%)

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

Joonis 10. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul soo lõikes, 2014–2019 (%)

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

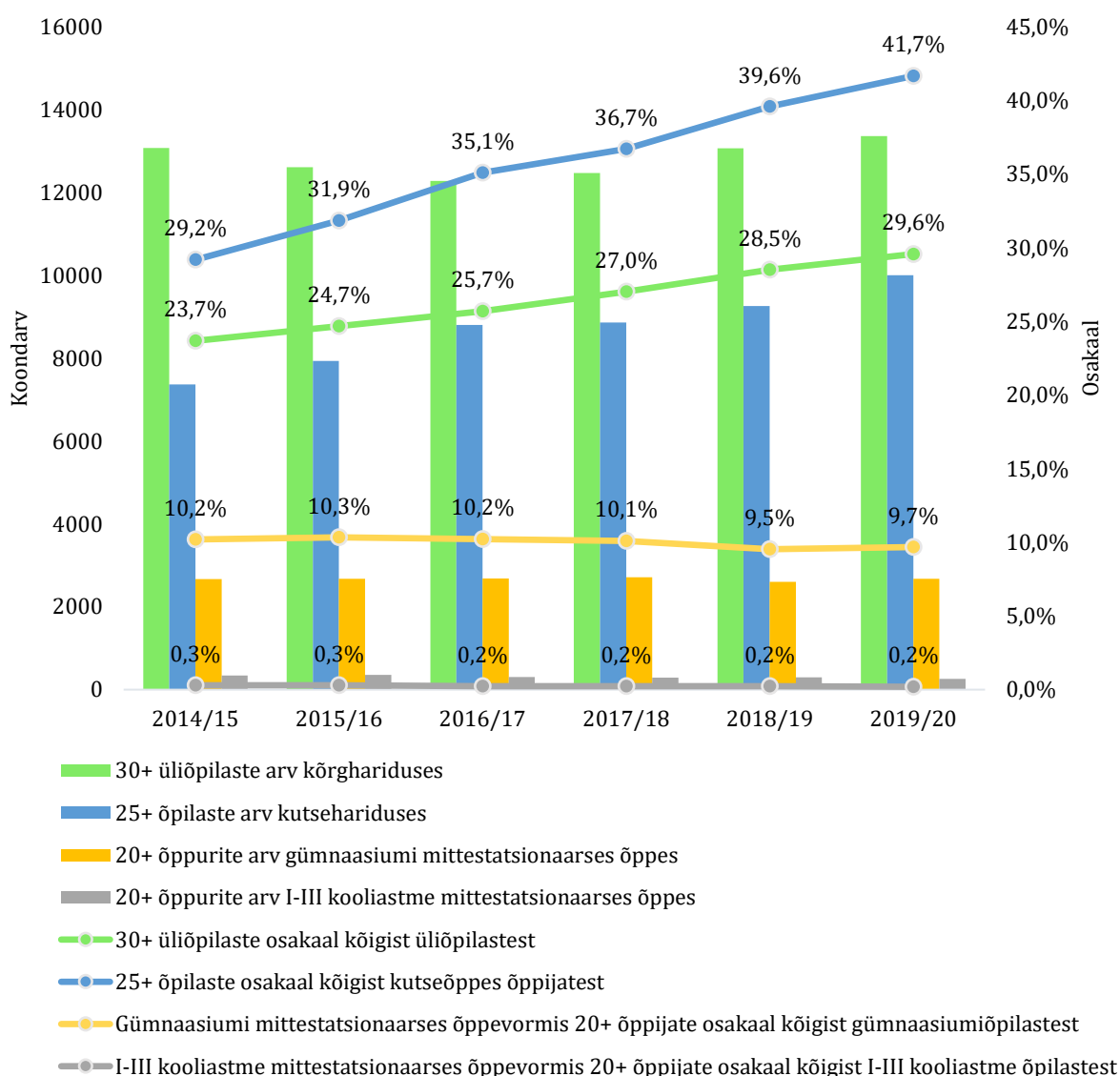

Joonis 11. 25–64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul, 2014–2019 (%)

Allikas: Statistikaamet, tööjõu-uuring

Täiskasvanud õppijad tasemeõppes

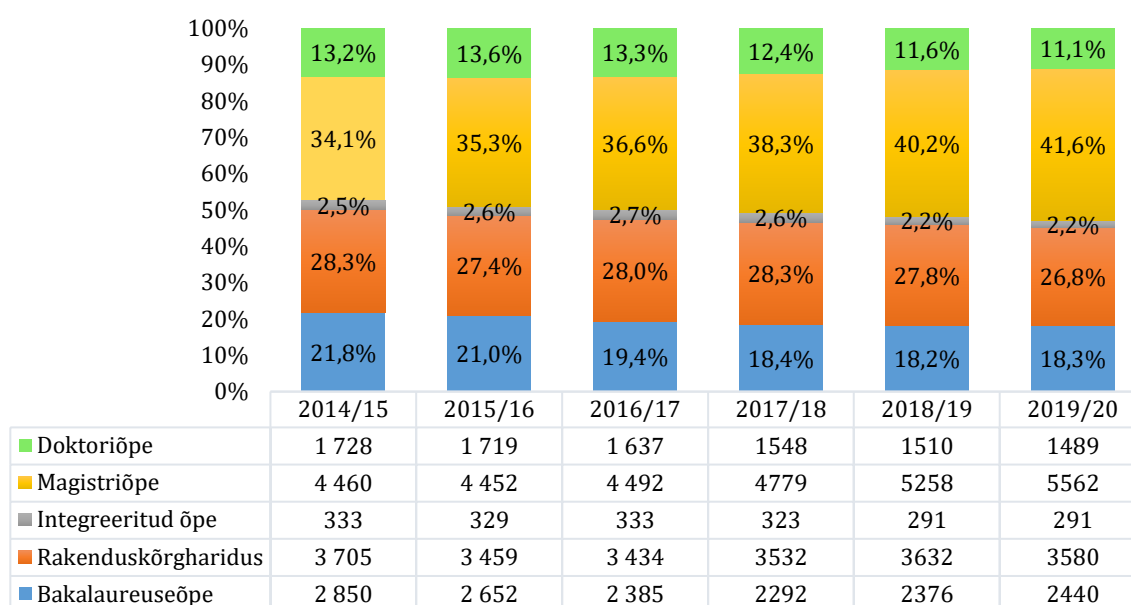
Täiskasvanud õppijate arv tasemehariduses üha kasvab. Eriti on kasvanud täiskasvanud õppijate osakaal kutsehariduses, kus täiskasvanud moodustavad juba 41,7% kõigist kutseõppuritest (25+ õppijaid kokku ca 10 000). Ka kõrghariduses on täiskasvanud õppijate (30+) osakaal hakanud viimastel aastatel kasvama. 2019/20. õppeaastal oli 30+ üliõpilasi ca 30% kõikidest tudengitest. Üldhariduse mittestatsionaarses õppes moodustavad 20-aastased ja vanemad õppijad gümnaasiumiastmel ca 10% kõigist õppijatest ning põhikooli I–III kooliastmel 0,2% (Joonis 12).

Joonis 12. Täiskasvanute osalus tasemehariduses 2014/15–2019/20

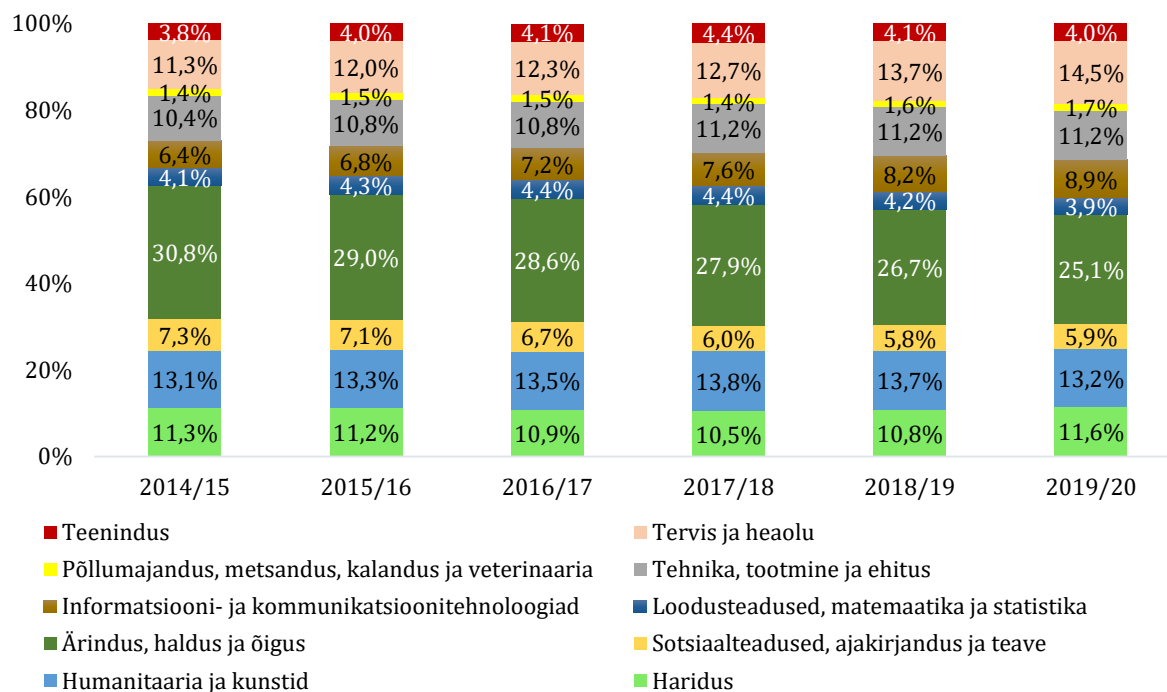
Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem, edaspidi EHIS

Täiskasvanud õppija kõrghariduses

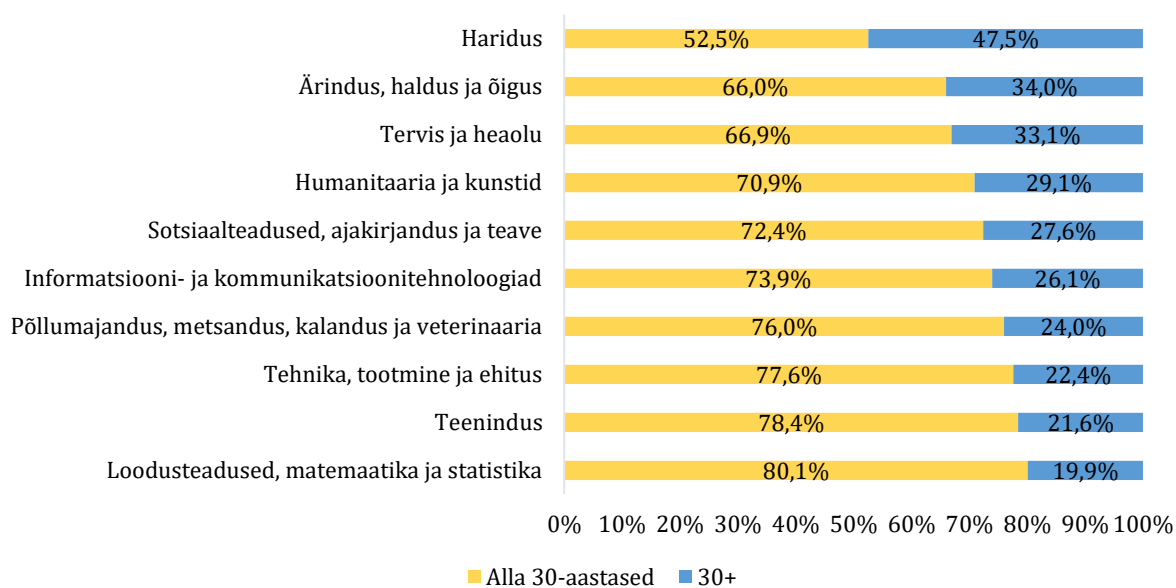
Joonis 13. 30-aastased ja vanemad üliõpilased kõrghariduses õpete järgi, 2014/15.–2019/20. äa.

Allikas: EHIS

Joonis 14. 30-aastased ja vanemad üliõpilased kõrghariduses valdkonniti, 2014/15.–2019/20. äa.

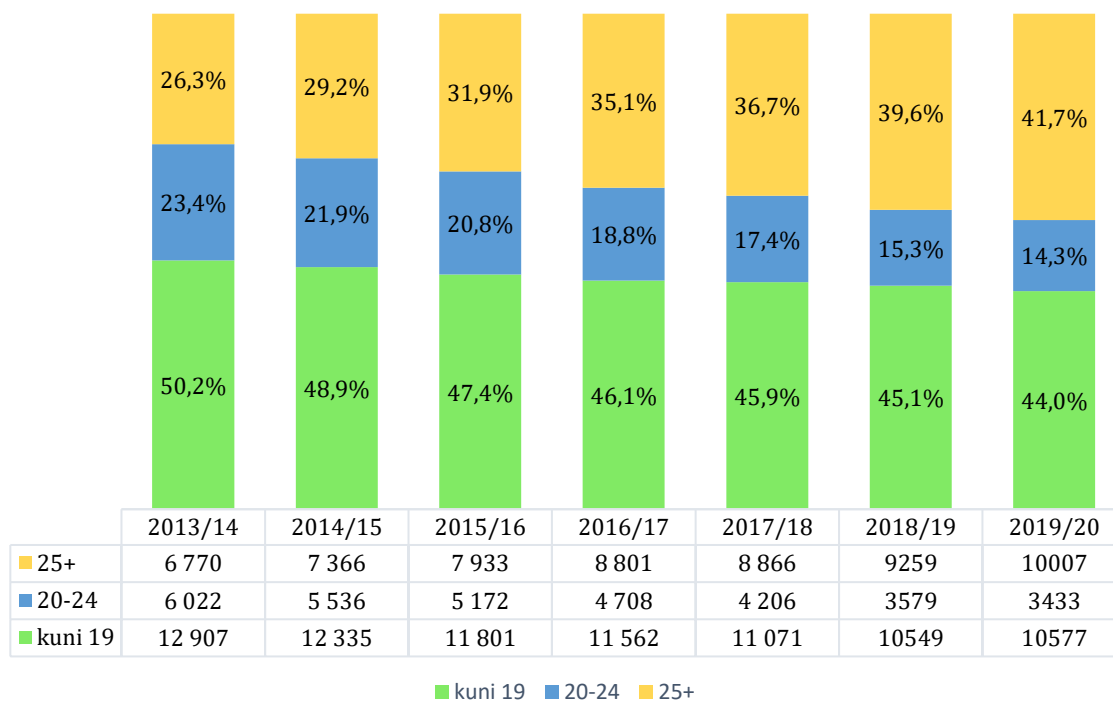
Allikas: EHIS

Joonis 15. Üliõpilaste vanuseline jaotus kõrghariduses valdkonniti 2019/20. õa.

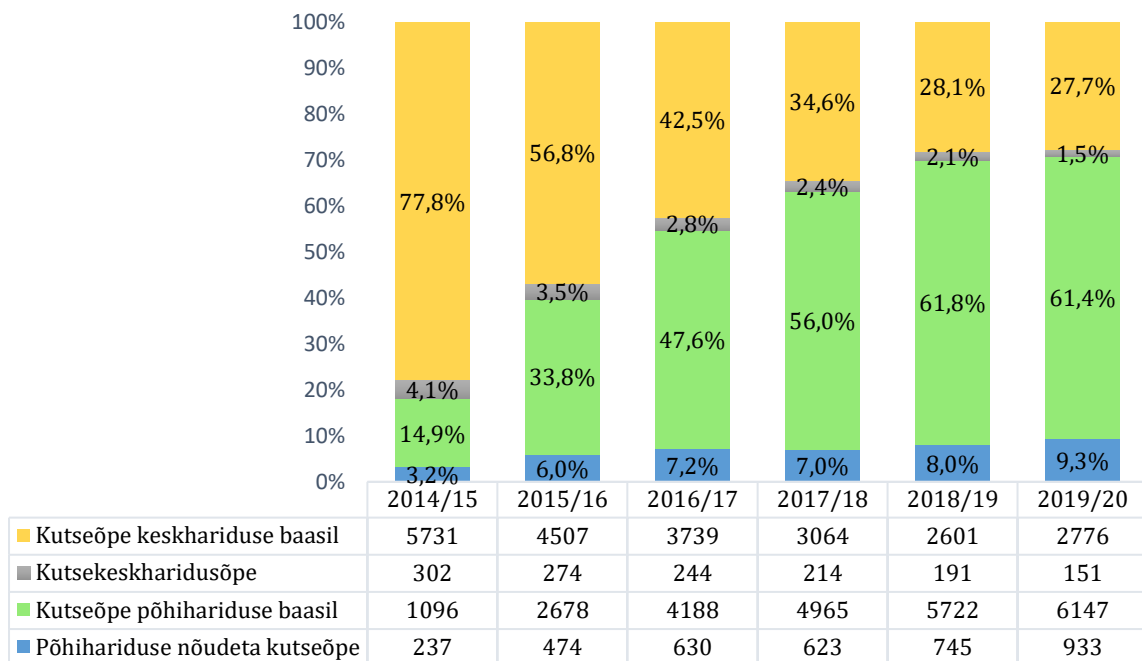
Allikas: EHIS

Täiskasvanud õppija kutsehariduses

Joonis 16. Õppurite vanuseline jaotus kutsehariduses 2013/14.–2019/20. õa.

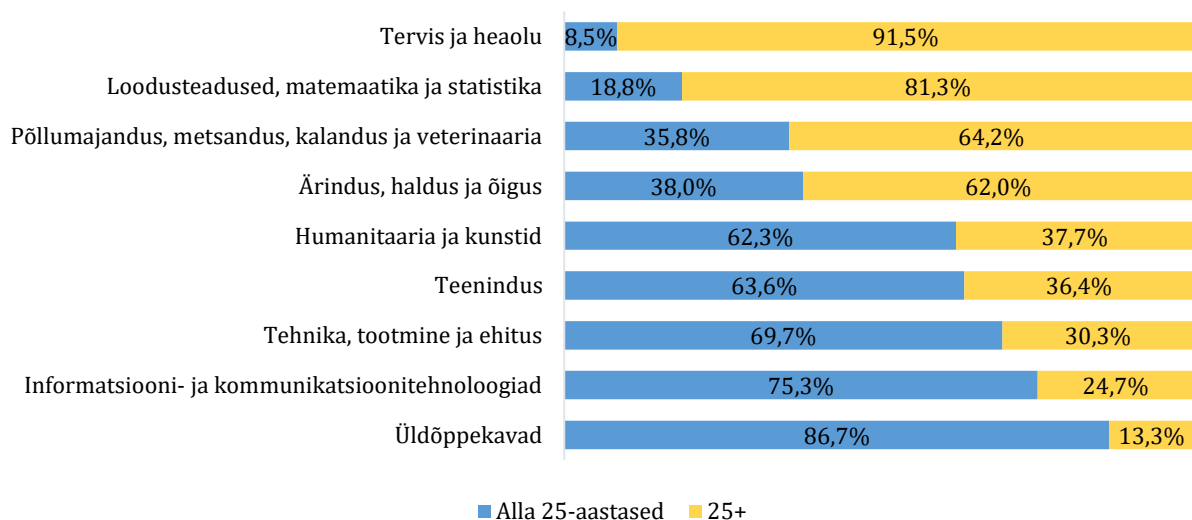
Allikas: EHIS

Joonis 17. 25-aastased ja vanemad õppijad kutsehariduses õppeliikide järgi, 2014/15.–2019/20. õa.

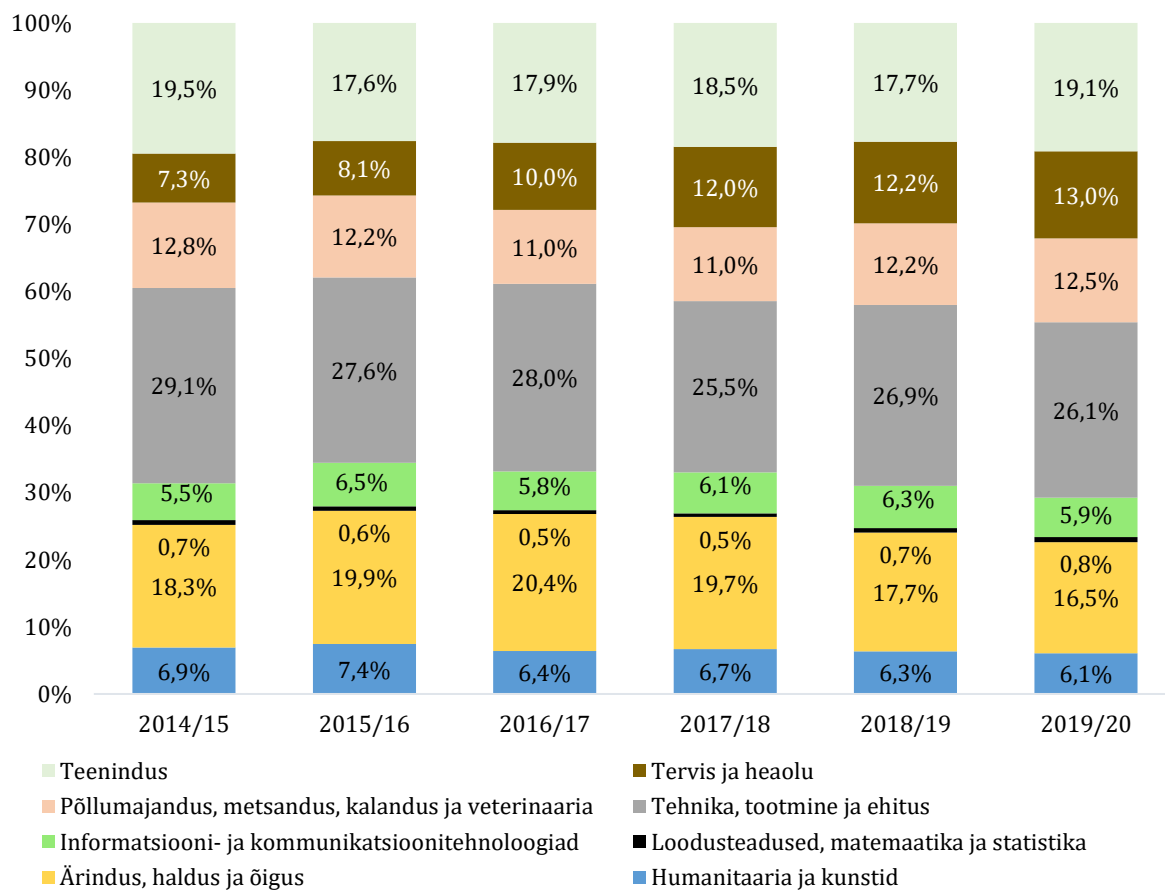
Märkus: *Põhihariduse nõudeta kutseõpe* (ISCED 2C) = põhihariduse nõudeta kutseõpe + teise taseme kutseõpe + kolmanda taseme kutseõpe. *Kutseõpe põhihariduse baasil* (ISCED 3C) = kutseõpe põhihariduse baasil + neljanda taseme kutseõppe esmaõpe + neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe. *Kutsekeskharidusõpe* (ISCED 3B) = kutsekeskharidusõpe + neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe). *Kutseõpe keskhariduse baasil* (ISCED 4B) = kutseõpe keskhariduse baasil + viienda taseme kutseõppe esmaõpe + viienda taseme kutseõppe jätkuõpe.

Allikas: EHIS

Joonis 18. Õppijate vanuseline jaotus kutsehariduses valdkonniti, 2019/20. õa.

Allikas: EHIS

Joonis 19. 25-aastased ja vanemad õppijad kutsehariduses valdkonniti, 2014/15.–2019/20. õa.

Allikas: EHIS

Täiskasvanud õppija üldhariduses

Lisaks kutse- ja kõrgharidusele omandavad täiskasvanud tasemeharidust mittestatsionaarses üldharidusõppes nii täiskasvanute gümnaasiumides kui ka teistes üldhariduskoolides (2019/20. õppeaastast ka ühes kutseõppeasutuses). Kokku on Eestis ligi 40 kooli, kus täiskasvanud saavad mittestatsionaarselt õppida, neist 14 on täiskasvanute gümnaasiumid.

Üldhariduse mittestatsionaarses õppes (sh eksternid ja üksikute õppeainete õppijad) on õppijate arv kasvanud mõõdukamalt kui kutse- ja kõrghariduses: võrreldes 2014/15. õppeaastaga ca 300 võrra (TABEL 6), kasvu taga on peamiselt kuni 19-aastased õppijad. Kokku omandab 2019/20. õppeaastal mittestatsionaarses õppes üldharidust 5579 õpilast (sh 867 väljaspool täiskasvanute gümnaasiume). Mittestatsionaarne üldharidusõpe on mõeldud küll eelkõige täiskasvanud õppijatele, kuid 20-aastased ja vanemad õppijad moodustavad kõigist üldhariduse mittestatsionaarses õppes õppijatest pisut üle 50% ning see osakaal on aastate jooksul langenud.

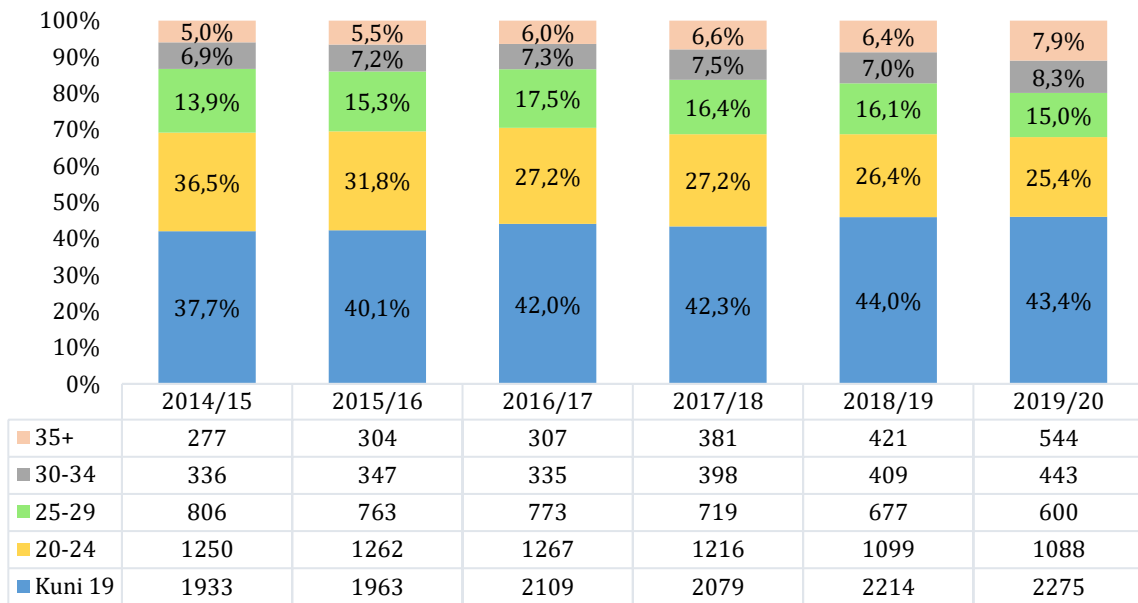
Tabel 6. Õppijate arvud üldhariduse mittestatsionaarses õppevormis ning 20-aastaste ja vanemate õppijate osakaal kõigist õppijatest 2014/15.–2019/20. õa.

Kooliaste	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
1. kooliaste (1.–3. klass)	2	3	2	0	0	0
2. kooliaste (4.–6. klass)	14	7	7	5	3	3
3. kooliaste (7.–9. klass)	661	728	648	630	663	626
Gümnaasium	4 602	4 639	4 791	4793	4 820	4 950
Kokku	5 279	5 377	5 448	5428	5 486	5 579
20+ õppijate osakaal	57,0%	56,4%	54,8%	55,3%	52,9%	52,6%

Märkus: tabelis on esitatud nii mittestatsionaarse õppevormi kui ka üksikute õppeainete õppijad ja eksternid.

Allikas: EHIS

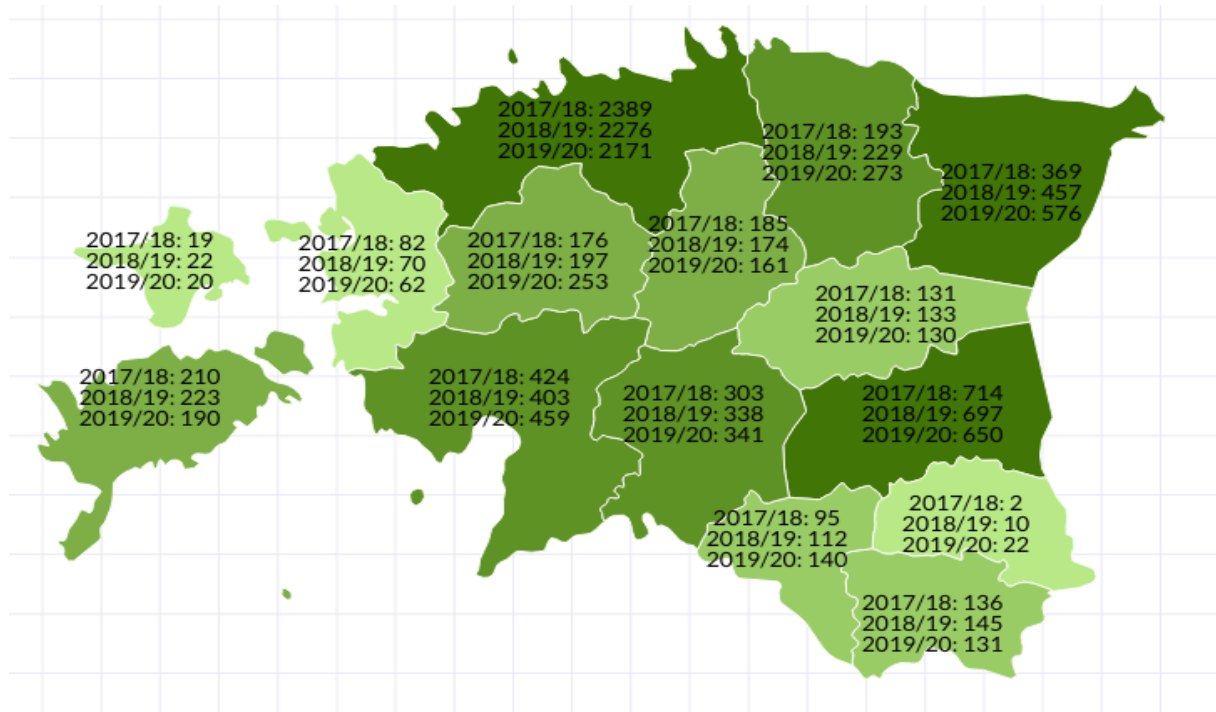
Kui vaadata täpsemalt õppijate vanuselist jaotust mittestatsionaarses üldharidusõppes (JONIS 20), siis näeme, et aastate jooksul on kasvanud peamiselt noorte (kuni 19-aastaste) õppijate osakaal. Samas on rõõmustav tõdeda, et järjest enam leiab õppesse tagasitee ka vanem (üle 35-aastane) õppija.

Joonis 20. Õppurite vanuseline jaotus (arv ja osakaal) gümnaasiumi mittestatsionaarses õppevormis 2014/15.–2019/20. õa.

Allikas: EHIS

Ligi 40% mittestatsionaarses õppes õppijatest õpib Harjumaal, kõige vähem on mittestatsionaarse üldharidusõppe õpilasi Hiiumaal (Joonis 21). Hiiumaa on ka ainus maakond, kus ei ole täiskasvanute gümnaasiumi.

Joonis 21. Õppurite jaotus üldhariduse mittestatsionaarses õppevormis kooli maakonna järgi 2017/18.–2019/20. õa.

Allikas: EHIS

Kasutatud kirjandus

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS); <http://www.ehis.ee/>

Eurostat; <https://ec.europa.eu/eurostat>

Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht;
<https://www.hm.ee/et/eesmargid-tegevused/taiskasvanuharidus>

Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035;
https://www.hm.ee/sites/default/files/haridusvaldkonna_arengukava_2021-2035_10.07.2020.pdf

HTM (2020). Haridus- ja Teadusministeeriumi arengukavade ja programmide 2019. aasta täitmise analüüs. Tartu: HTM.
https://www.hm.ee/sites/default/files/htm_arengukavade_ja_programmide_2019._aasta_taitmise_analuus.pdf

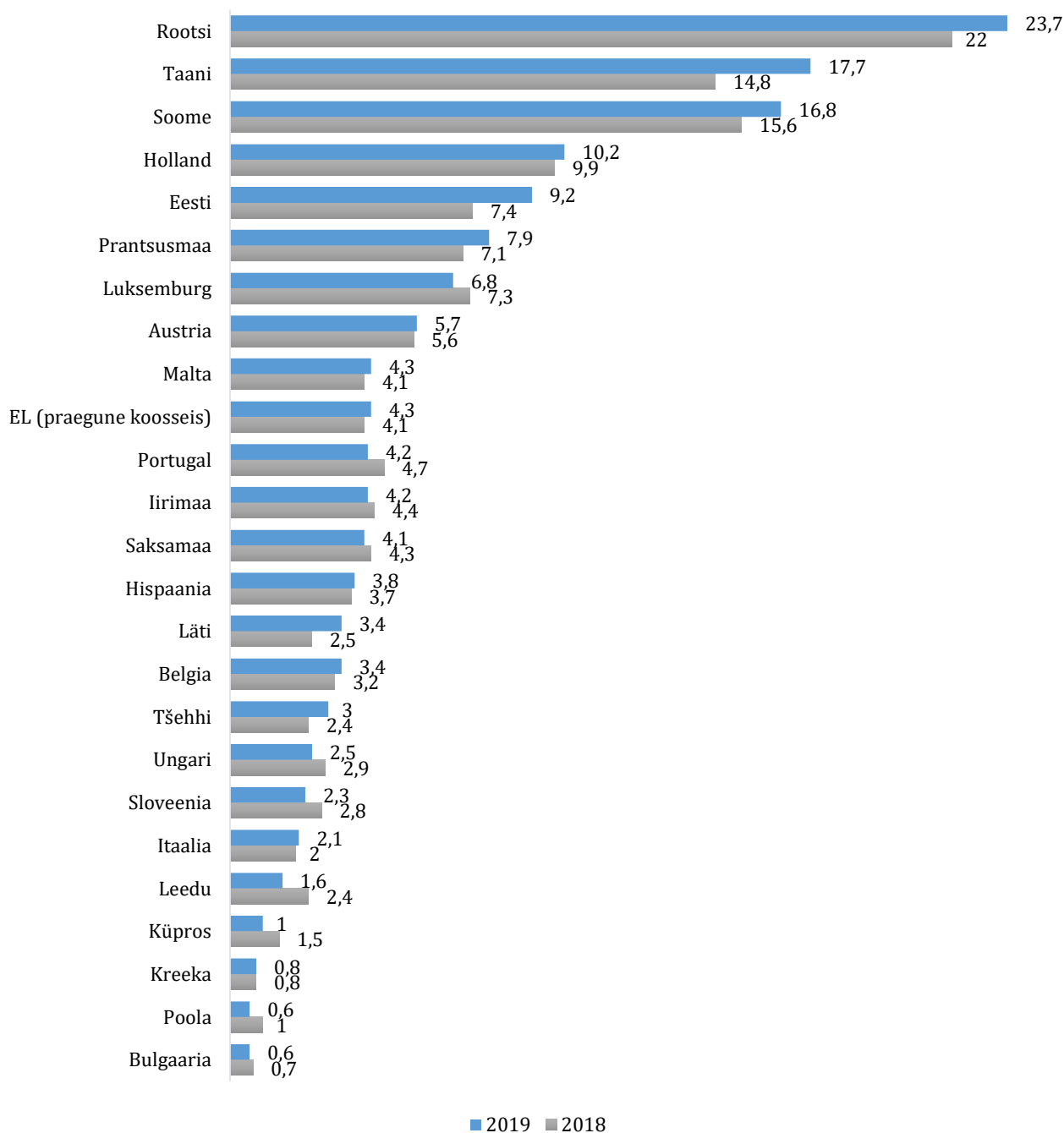
Statistikaamet, avalik andmebaas; <http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/statfile2.asp>

Statistikaamet, tööjõu-uuring; <http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/statfile2.asp>

Lisad

Lisa 1. Osalemine tasemeõppes või koolitusel

25–64-aastaste põhihariduse või madalama haridustasemega inimeste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase nelja nädala jooksul 2018. ja 2019. aastal rahvusvahelises võrdluses (EL liikmesriigid), (%)

Allikas: Eurostat

Lisa 2. Kasutatud mõisted

Formaalõpe on koolieelses lasteasutuses, üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolis õppekava alusel toimuv eesmärgistatud õpe, mida viivad läbi spetsiaalse ettevalmistuse ja kvalifikatsiooniga õpetajad või õppejõud.

Mitteformaalne õpe on eesmärgistatud vabatahtlik õpe, mis toimub kindla õppeprogrammi alusel kindlatele huvirühmadele eri keskkondades. Mitteformaalse õppe võimalusi pakuvad noorsootöö (sh huvihariduse), vabaharidus ja täiskasvanute täienduskoolitused.

Informaalõpe on iseseisev eesmärgistatud õppimine, mis toimub igapäevaelu situatsioonides. See on vähem organiseeritud ja struktureeritud kui formaal- ja mitteformaalõpe ning sisaldab õpisündmusi, mis võivad aset leida pereringis, töökohal, kogukonnas ja igapäevaelus.

Madala haridustasemega täiskasvanud – põhihariduse või sellest madalama haridusega inimesed, st kõik, kes ei ole omandanud keskharidust.

Eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanud – inimesed, kes ei ole omandanud kutse- või kõrgharidust.

Elukestvas õppes osalemine hõlmab järgmisi jaotusi:

..õppis formaalharidussüsteemis

...õppis üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses

...õppis kõrgkoolis

..osales koolitusel

...osales tööalastel täiendus- või ümberõppekursustel

...osales tööalasel konverentsil või seminaril

...osales huvialaga või harrastusega seotud koolitusel

...osales muul koolitusel

Esimese taseme haridus – keskharidusest madalam haridus.

Teise taseme haridus – üldkeskharidus, kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil või kutsekeskharidus keskhariduse baasil.

Kolmanda taseme haridus – keskeriharidus keskhariduse baasil või kõrgharidus (bakalaureus või sellega võrdsustatud haridus, magister või sellega võrdsustatud haridus, doktor või sellega võrdsustatud haridus).